

## **Beleid omtrent “Veilige Kerk”**

### **Inleiding**

We willen dat de kerk een veilige plaats is voor iedereen en willen ervoor zorgen dat we betrouwbaar zijn. Het gaat hier om respectvol gedrag voor en door iedereen die werkzaam is binnen de kerk. Het bespreken wat we gewenst gedrag vinden binnen onze kerk kan daaraan bijdragen. En ook als respect en betrouwbaar gedrag in het geding zijn, is het belangrijk dat er een goede route is om dit te kunnen bespreken en/of melden.

Feit is dat grensoverschrijdend gedrag (bijvoorbeeld pesten en soms zelfs erger zoals (seksueel) misbruik) ook binnen de kerk voorkomen. De kerk moet een veilige plaats zijn voor iedereen en dat betekent dat ieder daar op zijn of haar plek een verantwoordelijkheid in heeft.

De veilige kerk richt zich met name op de gevolgen en het voorkomen van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. We richten ons niet op huiselijk geweld. In de toerusting is er wel aandacht voor de signaleringsfunctie van huiselijk geweld tijdens bijvoorbeeld huisbezoeken of bij het jeugdwerk.

### **Grensoverschrijdend gedrag**

Onder grensoverschrijdend gedrag verstaan we:

- Seksueel grensoverschrijdend gedrag (iemand benaderen op een manier die seksueel van aard is en die over de grens van een ander persoon gaat, bijvoorbeeld: ongewenste aanrakingen, zoenen tegen iemands wil);
- Fysiek grensoverschrijdend gedrag (lichamelijk geweld, te hard vastpakken, knijpen, schoppen en slaan);
- Psychisch grensoverschrijdend gedrag (pesten, vernederen, kleineren, negeren, isoleren, uitschelden, kwetsen);
- Discriminatie (jongeren en volwassenen op basis van leeftijd, geaardheid, nationaliteit, afkomst of handicap uitsluiten of ongelijkwaardig behandelen);
- Schending van rechten (informatie achterhouden over klachtenregeling of kerkelijk recht);
- Schending van privacy (briefgeheim of ongevraagd berichtjes, appjes of email uitlezen);
- Manipulatie (druk uitoefenen, misbruik maken van macht).

### **Preventiebeleid**

Om een veilige kerk te kunnen zijn en blijven, hanteren we een preventiebeleid dat zich richt op iedereen die actief is als vrijwilliger of een betaalde functie heeft in de kerk.

Het preventiebeleid bestaat uit de volgende aspecten:

- De kerkenraad draagt er zorg voor om het thema “veilige kerk” bij alle werkers in de kerk onder de aandacht te brengen. De aftrap van dit thema en het beleid vindt plaats in 2025 door middel van een gemeenteavond en verschillende stukken in het kerkblad;
- Dit “onder de aandacht brengen” is een jaarlijks terugkerend punt van overleg in kerkenraad door middel van het verslag van de vertrouwenspersoon en het tegen het licht houden van het beleid. Daarnaast wordt ook jaarlijks aandacht besteed aan het thema “veilige kerk” op een gemeente-avond of

andere gelegenheid waar de hele gemeente voor wordt uitgenodigd;

- Voor alle betaalde en vrijwillige werkers (voor welke functies exact: zie het schema verderop in dit document) in de kerk wordt een VOG aangevraagd en wordt de gedragscode onder de aandacht gebracht;
- Onderdeel van het aannamebeleid is de aanvraag van de VOG en het onder de aandacht brengen van de gedragscode. De betaalde of vrijwillige werker in de kerk kan pas starten met zijn of haar werkzaamheden nadat de VOG is ontvangen en de gedragscode onder de aandacht is gebracht;
- Er zijn vertrouwenspersonen actief in onze gemeente met wie contact kan worden opgenomen bij grensoverschrijdend gedrag, vermoeden hiervan of vragen hieromtrent. Deze vertrouwenspersonen staan vermeld op de website en in het kerkblad;
- Bij (verdenking van) (seksueel) grensoverschrijdend gedrag wordt het meldprotocol zoals opgesteld door de Protestantse Kerk Nederland gehanteerd (zie bijlage 2);
- Dit preventiebeleid, aannamebeleid, meldprotocol is te vinden op een duidelijk zichtbare plek op de website van de kerk.

### **Mandaat en het profiel van de vertrouwenspersoon**

Gemeenteleden kunnen bij een vertrouwenspersoon terecht met hun vragen, vermoedens en meldingen. Vertrouwenspersonen kunnen bij vermoedens van grensoverschrijdend gedrag/misbruik binnen de gemeente ook zelf proactief iemand benaderen. Daarnaast vragen vertrouwenspersonen op beleids- en uitvoerend niveau regelmatig aandacht voor preventie van grensoverschrijdend gedrag/misbruik en zijn ze alert op de uitvoering van het beleid binnen de gemeente.

Er zijn mannelijke en vrouwelijke vertrouwenspersonen. Gemeenteleden kunnen daardoor kiezen wie ze willen benaderen. Daarbij hebben de vertrouwenspersonen iemand om mee te overleggen en samen te werken.

De vertrouwenspersonen volgen het meldprotocol. Afhankelijk van de situatie kunnen de vertrouwenspersonen doorverwijzen en de melder bijstaan in gesprekken met anderen bij aangiftes en klachtenprocedures. Zij doen geen werk waar anderen in gespecialiseerd zijn. Dat betekent dat zij niet aan waarheidsvinding doen, zij gaan niet zelf op onderzoek uit, zij zijn geen hulpverlener of pastoraal medewerker en zij zijn geen aanspreekpunt voor 'gewone' kerkelijke conflicten. Zij staan naast het gemeentelid dat zich bij hen meldt en ondersteunen die persoon.

De vertrouwenspersonen zijn bekend met de Protestantse gemeente Heerjansdam - Kijfhoek, maar hebben geen aanstelling als vrijwillige werker en bekleden geen ambt. De vertrouwenspersonen handelen onafhankelijk van de kerkenraad en zijn geen lid van de kerkenraad.

Vertrouwenspersonen hebben een geheimhoudingsplicht. Er zijn echter wettelijke bepalingen die de geheimhoudingsplicht beperken. De vertrouwenspersoon kan de geheimhouding doorbreken als een klager daartoe toestemming geeft, maar ook wanneer die toestemming ontbreekt en er zeer dringende en ernstige redenen aanwezig zijn (bijv. wanneer er sprake is van een misdrijf) waardoor de vertrouwenspersoon zich kan beroepen op een 'conflict van plichten'.

De taken van de vertrouwenspersoon zijn als volgt:

- Voorlichting en preventie

- Zichtbaar zijn in de gemeente
- Aanjager zijn van praten over een veilige kerk op verschillende niveaus van het kerkenwerk
- Signaleren
- Alert zijn op signalen van mogelijk misbruik, zie meldprotocol
- Opvang en begeleiding
- Eerste aanspreekpunt en steun voor mensen uit de gemeente die in vertrouwen een melding willen maken, iets kwijt willen over wat er in de gemeente gebeurt of waar ze zich zorgen over maken
- Bij strafbare feiten of bij een levensbedreigende situatie de politie op de hoogte brengen wanneer de melder daar niet toe in staat is
- Meedenken met de melder over eventuele aangiftes of klachtenprocedures en de melder daarin begeleiden, zie meldprotocol
- Op verzoek van en met instemming van de melder deze vertegenwoordigen, informeren en adviseren
- Melders en anderen adviseren over mogelijke vervolgtrajecten
- Zo nodig wijzen op pastorale, psychologische, maatschappelijke hulp (Veilig Thuis, Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, plaatselijk maatschappelijk werk), kerkelijke hulp (kerkelijk meldpunt Seksueel Misbruik in Pastorale Situaties - SMPR) of juridische hulp.
- Persoonlijke ontwikkeling en beleidsontwikkeling
- Volgen van relevante cursussen, bijwonen van regionale intervisiebijeenkomsten, studiedagen en vergelijkbare bijeenkomsten
- Bijhouden van een persoonlijke registratie. (De vertrouwenspersonen hebben de verantwoordelijkheid om bij het overdragen van hun taak zorgvuldig te wegen of de registratie moet worden overgedragen aan de opvolger. Bij overdracht van de registratie moet ook overleg plaatsvinden met de melder)
- Vanuit deze registratie jaarlijks rapporteren aan het moderamen waarbij omstandigheden en personen onherkenbaar zijn. De rapportage is voorzien van een analyse en zo nodig beleidsaanbevelingen

### **Inzet van de VOG en aannamebeleid van vrijwilligers**

Onder vrijwilligers worden die volwassenen verstaan die met (kwetsbare) personen/jongeren omgaan. Ook de muzikanten en contactpersonen vallen hieronder, maar gezien een VOG voor deze functies in de ogen van de kerkenraad teveel gevraagd is, hanteren we daarom een gedragscode om bewustwording te creëren.

De goede omgang met elkaar in de kerk hoort bij een veilige kerk. Dit heeft echter zijn eigen kwetsbaarheden en is daarom ook een risicovolle - en kwetsbare zaak. Vandaar dat, in lijn met veel organisaties waarbij er sprake is van kwetsbare situaties, een VOG wordt gevraagd. Juridisch gezien is een VOG nodig. Een VOG voorkomt niets, maar maakt wel bewust. Een VOG is eveneens nodig om als kerk alles te hebben gedaan om veilige kerk te zijn.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het aanvragen van een VOG en het onder de aandacht brengen van een gedragscode. In de volgende tabel is aangegeven voor welke medewerkers een VOG en/of gedragscode van toepassing is:

| Vrijwilliger / medewerker                                             | VOG | Gedragscode |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|-------------|
| Predikanten                                                           | ✓   | ✓           |
| Ambtsdragers                                                          | ✓   | ✓           |
| Kerkelijk werker                                                      | ✓   | ✓           |
| Pastoraal medewerker                                                  | ✓   | ✓           |
| Kerkrentmeesters                                                      | ✓   | ✓           |
| Diaconaal rentmeesters                                                | ✓   | ✓           |
| Vrijwilliger in het jeugdwerk (incl. kinderopas en kindernevendienst) | ✓   | ✓           |
| Vertrouwenspersonen                                                   | ✓   | ✓           |
| Contactpersonen                                                       |     | ✓           |
| Muzikanten                                                            |     | ✓           |

In bijlage 1 is de gedragscode (incl. omgangsregels) opgenomen.

### Geldigheidsduur VOG en gedragscode

We hanteren voor beide documenten in principe een geldigheidsduur van 4 jaar. Zo is bij inzetbaarheid in verschillende activiteiten niet direct opnieuw een nieuwe VOG nodig. Uitzondering is indien voor het aanvragen van een VOG aanvullende risicogebieden aan de orde zijn, zoals bijvoorbeeld “financiële verantwoordelijkheid” voor kerkrentmeesters.

Na 4 jaar dient opnieuw een VOG aangevraagd te worden en de laatste versie van de gedragscode onder de aandacht te worden gebracht.

### Meldprotocol grensoverschrijdend gedrag Algemeen

Dit meldprotocol is tot stand gekomen in het kader van een veilige gemeente en volgt het meldprotocol van de PKN. De Protestantse gemeente Heerjansdam - Kijfhoek kiest ervoor een veilige gemeente te zijn voor alle leden. Dat betekent dat de leden elkaar met respect behandelen en de mensen met speciale taken en opdrachten geen misbruik van hun machtspositie maken.

Het meldprotocol geeft de gemeenteleden inzicht in wat ze kunnen doen als ze zich zorgen maken over een situatie in de gemeente. Of als ze zelf een melding willen doen. Het protocol is onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad opgesteld en is via de communicatiemiddelen van de gemeente gemakkelijk te vinden.

Gemeenteleden kunnen bij de vertrouwenspersonen van de kerkelijke gemeente terecht met hun vragen, vermoedens en meldingen. Vertrouwenspersonen kunnen ook bij vermoedens van misbruik binnen de gemeente proactief iemand benaderen. Allereerst biedt de vertrouwenspersoon een luisterend oor. Afhankelijk van de situatie kan de vertrouwenspersoon verwijzen, bemiddelen en bijstaan in aangiftes en bij klachtenprocedures.

Gemeenteleden kunnen ook terecht bij het moderamen van de kerkenraad (predikant(en) en scriba), bijvoorbeeld als ze een klacht over iemand willen indienen en geen gebruik willen maken van de vertrouwenspersoon.

Mogelijke signalen (wees zorgvuldig; niet alles duidt op grensoverschrijdend gedrag):

- Iemand wil niet meer met een activiteit meedoen en wil niet aangeven waarom;
- Iemand wil niet meer met een persoon te maken hebben en wil niet aangeven waarom;
- Iemand krijgt erg veel aandacht van iemand met een specifieke taak in de gemeente;
- Iemand zondert zich regelmatig af met een ander gemeentelid;
- Iemand wil graag alleen de crèche of een andere kinderactiviteit leiden;
- Iemand praat vaak over onderwerpen die met seks te maken hebben.

Belangrijk is in ieder geval om naar je intuïtie te luisteren. Heb je twijfels, spreek die dan uit. In bijlage 2 is het meldprotocol te vinden.